

Kravsett for bærekraftige anskaffelser av IT-utstyr

Difi har laget [kravsett for bærekraftige anskaffelser av PC-er, skjermer og nettbrett](#). Kravene omfatter alt fra batterilevetid til konfliktmineraler, kjemikalier og emballasje. Det viktigste rådet er enkelt: Kjøp utstyr av god kvalitet, som kan brukes lenge.

Høy risiko for menneskerettighetsbrudd

IT-utstyr er på Difis [Høyrisikolisteliste](#) over innkjøpskategorier med høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden. Oppdragsgivere bør derfor sørge for at menneskerettigheter er tema for kontraktsoppfølging. Her kan man bruke kontraktsvilkåret som Difi har utarbeidet sammen med Etisk handel Norge. Versjonen av vilkåret som ligger i kravsettet har krav til dokumentasjon som er spesielt tilpasset IT-utstyr, og som er utarbeidet av Difi.

Konfliktmineraler

Utvinning av mineraler som gull og kobolt har høy risiko for å bidra til væpnet konflikt og menneskerettighetsbrudd. Samtidig er de sentrale for digitalisering og for omstillingen til et lavutslippssamfunn, og de utgjør viktige elementer i henholdsvis hovedkort og batterier i PC-er og nettbrett. Difi ønsker å sette søkelys på hvordan man som innkjøper kan bidra til å fremme anstendige leveforhold for arbeidere i disse næringene. Difi har derfor laget et eget kontraktsvilkår for som skal bidra til at produsenter gjennomfører aktsomhetsvurderinger spesifikt rettet inn mot handelen med såkalte konfliktmineraler.

Sikker innsamling, sletting, ombruk og gjenvinning

Et av de viktigste kravene i kravsettet gjelder behandling av IT-utstyr når man ikke lenger skal bruke det selv. Mye utstyr kan ombrukes, og bør leveres til aktører for dette. Elektronisk avfall er den raskest voksende avfallsstrømmen i verden. En stor andel ender opp på skraphauger og skaper forurensing, helseproblemer. Oppdragsgiver risikerer et ansvar dersom de ikke leverer sitt brukte IT-utstyr til en leverandør som er medlem av et godkjent returselskap eller har en avtale med en aktør som har tillatelse fra forurensnings-myndigheten til å håndtere elektronisk avfall. I kravsettet viser Difi hvordan man kan stille krav til sikker innsamling og sletting av IT-utstyr.

Bruk utstyret lenger

Produksjon av IT-utstyr har en negativ påvirkning på miljøet. I tillegg til utvinning av mineraler som gull og kobolt, kreves energi til prosessering og sammenstilling av produktene og risiko for arealbruksendringer. Også EU har pekt på at hver innkjøpers potensial for å direkte påvirke disse prosessene er liten, men et viktig tiltak som alle innkjøpere kan gjøre er å stille krav til utstyr av høy kvalitet som kan brukes lenge. Difi har derfor satt søkelys på å lage tydelige krav til bl.a. batterier, garanti og enkel utskifting av deler.

Ingen tildelingskriterier

Kravsettet inneholder utlukkende kravspesifikasjoner og kontraktsvilkår og ingen tildelingskriterier. Tildelingskriterier skal brukes når man ønsker å premiere tilbud på en måte som er egnet til å skille dem. For IT-utstyr vil det som regel være mulig å oppnå økt ytelse (som lengre garanti, høyere minne- og lagringskapasitet osv.) for et tillegg i pris, men det er ikke nødvendigvis slik at økt ytelse utover det minimum man stiller krav om, sikrer utstyret lenger levetid, som har vært et sentralt mål for miljødelen av kravsettet. En virksomhet kan likevel ha gode grunner til å ønske å premiere for eksempel ytelse, men slik Difi ser det, vil det være mest hensiktsmessig at kriteriet (-ene) utarbeides av virksomheten selv, slik at de best kan speile virksomhetens mål.

Lovkrav

«Gjør det enkelt» har vært en klar forventning fra oppdragsgivere, som Difi har hørt på. Hele ni av kravene har et basisnivå, som identifiserer sentrale grep for å fremme miljø og sosiale hensyn innenfor produktkategorien, men som samtidig er relativt enkle å dokumentere og følge opp. Dette understreker at alle oppdragsgivere kan gjøre noe for å bidra til mer bærekraftig utstyr. Noen vil stusse på at det inngår lovkrav til blant annet kjemikalier og læringer i kravsettet, men vi ser i intervjuer at mange oppdragsgivere ikke er sikre på hvilke lovverk de er omfattet av. Det å samle disse kravene på ett sted gjør det også enklere å vite hva man bør følge opp i kontraktene.

Balanserte krav er viktig

Kravsettet er utarbeidet av Difi med innspill fra en ekspertgruppe av oppdragsgivere, leverandører, produsenter og representanter for hhv. gjenvinningsbransjen og bransjen for ombruk og videresalg av elektronikk. Gruppen ble valgt ut etter et åpent interessentmøte, der aktører som ønsket å delta ble bedt om å melde interesse. Det har også vært en åpen innspillsrunde, der Difi har mottatt gode innspill, hvorav mange er hensyntatt.

Energy star

[Avtalen mellom EU og USA om den frivillige internasjonale merkeordningen for energieffektivitet IT-utstyr, Energy Star, utløp i februar 2018.](#) Europakommisjonen har igangsatt et arbeid for å oppdatere krav til energieffektivitet for de europeiske landene. Fram til denne veiledningen er klar viser Difi i kravsettet til Økodesignforordningen, som stiller krav til maksimalt energiforbruk for PC-er og nettbrett (men ikke for skjermer). Alternativt kan man vise til en maksimal verdi for energieffektivitet og bruke Energy star som én måte å dokumentere kravet på.

Veien videre

Difi har det siste året laget veiledning på [sirkulære anskaffelser](#), og planlegger framover å lage veiledning om sirkulære anskaffelser av IT-utstyr. Er du interessert i å teste ut kravsettet eller ønsker å mer informasjon om veiledningen, kontakt Sarah Sinnathamby sfs@difin.no.

Fakta

Kravsettet for IT-utstyr består av totalt 15 krav og kontraktsvilkår. De fleste av kravene er like for henholdsvis PC-er og skjermer og nettbrett. De er delt i ambisjonsnivåene basis og avansert. Ambisjonsnivå velges av oppdragsgiver.

Basis kan benyttes av alle oppdragsgivere, og identifiserer sentrale grep for å fremme miljø og sosiale hensyn. Verifisering av dokumentasjon og oppfølging skal kreve begrenset med ressurser.

Avansert stiller høyere krav til prestasjon for miljø og / eller sosiale hensyn og krever som regel mer ressurser av både oppdragsgiver og leverandør.

Som et minimum anbefaler vi oppdragsgivere å stille basiskrav til følgende:

- lang levetid
- kjemikalier og energieffektivitet
- sikker innsamling, sletting, ombruk og gjenvinning (som del av anskaffelsen av IT-utstyr eller som en separat anskaffelse)
- ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter